Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҤА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА ҮЛЭҺИТТЭР ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Хаһыат 1931 сыл алтынньы ыйтан тахсар

№ 79 (4969)

1977 сыл. От ыйын 5 күнэ ОПТУОРУННЬУК

Сыаната 2 харчы

Советтар дойдуларын Конституцията

БЫЬЫЛГЫ ДОЙДУБУТУГАР ССРС саҥа Конституциятын бырайыактыгын норуот бүттүүнүн дьүүллэһиитэ саҕаланна. Бу докумуонна социалистическай государство сайдыытын уонна тупсарыылаах улахан баай опыта түмүллүбүтэ, социалистическай демократия дириҥэ, государство уонна общество дьыалаларын салайыыга киэҥ народнай массалар кыттыыларын эрэллээх формалара көрдөрүллүбүттэр.

60 советскай сыллар устата бу төрдүс Конституция. Бастакы—РСФСР Конституцията —1918 сыллаахха ылыллыбыта. Кини В. И. Ленин салалтатынан уонна быһаччы кыттыытынан оҥоһуллубута, саҥа советскай законодательство истоциннан суолуусалаабыта, капиталисмтан социализмҥа киирии кэрдиис кэмин суруктарын быһаарар ньии үлэһиттэр охсуһууларын модун тэрийэр фактарынан буолбута. Ити Конституция суолтатын сыаналаан туран, Владимир Ильич эппитэ: «Аан дойдуга биһиэнин курдук конституциялар суохтара. Кинилэрэ дойду ньигэр да, ол курдук аан дойдуга бүтүн норуоттар да пролетарскай массалар килэҥэ кыайыыларын утары охсуһууларын опыта суруллуна» (Соч. тол. хомуур., 37 т., 147 стр).

ССРС 1924 СЫЛЛААҔЫ Конституцията биир кэлим государство—Советскай Союзка холбоспут норуоттар кэнҥэ уонна тэҥ быраабтаах союзтарын үөскэтии чахчытын сокуонунан бигэргэппитэ. Ити Конституция иннэтинэн ССРС-ка социализм төрүттэрин олохтооһуҥҥа биһиги дойдубут норуоттарын биирдэ үлэлэһиилэрэ бөҕөргөөбүтэ.

1936 сыллаахха ахсынньы 5 күнүгэр ылыллыбыт ССРС Конституцията советскай общество социальнай сайдыытын кылаабынай ситиһиитин—үлэһиттэр толору былаастарын, советскай демократия утумнааҕын бигэргэппитэ. Бу Конституция обществоны государственнай салайыыны общество материальнай сыаннастарын быһаччы үөскэтээччитэ, историяҕа бүтүннүүтүнэн бастакы тэрийээччитэ, икки тумуллаах революционнай утумнааҕын көрдөрбүт рабочай кылаас бэйэтэ быһаччы тэрийиитэ буолбута.

БИЛИГИН СОВЕТТАР дойдуларын саҥа Төрүт Сокуонун бырайыага 40-ча сыл буолан баран ырытыллан оҥоһуллуна. Ити сыллар усталарыгар биһиэхэ сайдыылаах, сиппит-хотпут социалистическай общество тутулунна. Экономика кини бэйэтигин уларыйда. Кинилэр социалистическай баһ билии агрардастыы баһылаатыар, биир кэлим норуот хаһаайыстыбатын модун организма үөскээтэ уонна ситиһиилээхтик үлэлиир, кини научнай-техническай революцияны социализм ордуктарын кытта дьүөрэлэһиннэрии олоҕуран сайдынаралар. Биһиги обществобут социальнай биир кэлимэ үүннэ. Рабочай кылаас улаатта. Өскөтүн 1940 сыллаахха кини кыттыыта 23,7 мөлүйүөн киһи буолбут буоллаҕына, билигин 72 мөлүйүөн киһиэхэ буолла. Билигин хас сыыһыыра рабочайтан 715-һа үрдүк үөрэх орто (толору үөрэхтэнэ суох) үөрэхтээх.

Бааһынай аймах эмиэ уларыйда, кини психологията социализмҥа олоҕуран сайынна. Рабочай кылаас аграрнай отрядата үөскээтэ. Интеллигенция дьиҥ-чахчы народнай, социалистическай буолла.

Бары социальнай араҥалар чугасаһыылара, бары нациялар уонна народностар юридическай эрэ уонна дьиҥнээхтик тэҥ буолуулара олоҕуран дьон саҥа историческай общноһа—советскай норуот үөскээтэ.

ССРС Саҥа Конституциятын бырайыагар бары ити уларыйыылар сокуонунан бигэргэтиллэллэр. Саҥа усулуобуйаларга сөп түбэһиннэрэн былаас представительнай органнара аны народнай депутаттар Советтара диэн ааттаныахтара. Бырайыакка былаас государственнай уонна ситэрэллээх-дьаһайар үрдүкү органнарын системата сиһилии ырытыллан оҥоһулунна, законодательнай көрүллүбүт уопсайыгар мал-табай общественнай тэрилтэлэр быраап тара кэҥэтилиннэ.

Экономиканы уонна социальнай сыһыаннаһыылары сайыннарыы ситиһиилэригэр олоҕуран Коммунистическай партия социалистическай общественнай сыһыаннаһыылары коммунистическай сыһыаннаһыыларга сыыйа уларытыы, дьоҥу үрдүк коммунистическай сознательность тыыныгар иитии соругун туруорар. Конституция бырайыагын «Социальнай сайдыы уонна культура» диэн талаатыгар үөрэххэ, наукаҕа, искусствоҕа, гражданнар үлэтин уонна олоҕун усулуобуйаларын тупсарыыга государство соруктара быһаарыллаллар. Биир да буржуазнай государство байаатын норуотун иннигэр итинник эбээһинэстэри хаһан да ылламмата уонна ылыныр да кыаҕа суох.

КЭННИКИ СЫЛЛАРГА Советскай Союз аан дойдутааҕы балаһыанньата улаханнык уларыйда. Биһиги Ийэ дойдубутун капиталистическай тэгүрүктэһиин суох оҥоһулунна. Социализм аан дойдутааҕы системаҕа кубулуйда. Капитализм позициялара улаханнык мөлтөтүллүннүлэр. Урукку колониялар оннуларыгар үөһүнаһэ эҕэр, суверннай государстволар үөскээтилэр. Аан дойду саҥа сэриитин туоратар дьиҥнээх кыах баар буолла. Конституция бырайыагын «Тас политика» диэн главатыгар эйэ политикатын ленинскай принциптэрэ сокуонунан бигэргэтиллэллэр. Ону таһынан бырайыакка «Социалистическай Ийэ дойдуну көмүскээһин» диэн анал лаах глава киллэриллиннэ.

«...Бырайыакка туох саҥа баарын ылаабынай хайысхата,— диэн эппитэ ССКП КК ыам ыйынааҕы (1977 с.) Пленумугар тыллаабыт Л. И. Брежнев, **—социалистическай демократияны кэҥэтии уонна дириҥэтии».** Гражданнар сүрүн бырааптара уонна эбээ...

(Бүтүүтүн 3-с стр. көр).

ОКТЯБРЬ ЮБИЛЕЙЫН ЧИЭҺИГЭР

Орловскай уобалас маннькыысыттарыттан бастакынан Улуу Октябрь 60 сылга туолуутун чиэһигэр ылыммыт эбээһинэстибэтин «Революция сардаҥата» колхоз маннькыыһыта М. Пахолкина толордо. Кини хас биирдии ынахтан былырыын бэччалларга ыабытынааҕар 500-тү кг үүтү ордук ыата. Уобаласка М. Пахолкинаны батыһааччылартан түүстэгэ былырыын ылбыт киирбиттэрин эмиэ аһаран иһэллэр.

ССТА

◆ Улуу Октябрь 60 сылын көрсө

Парижка В. И. Ленин музей-квартирата

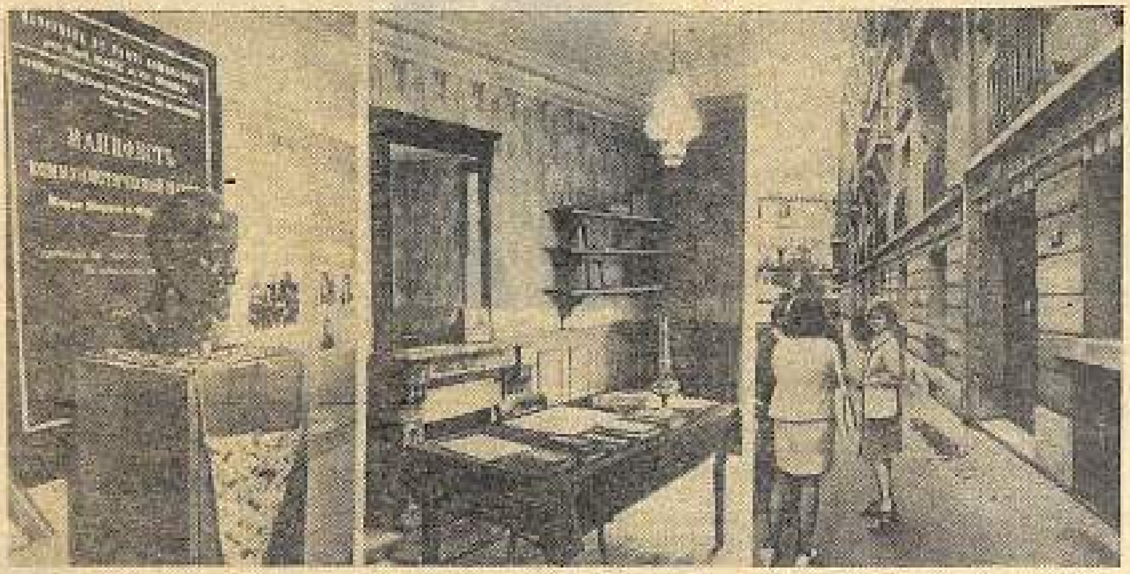

Парижка Мари-Роз уулуссаҕа 4 №-дээх дьиэтигэр үһүс мэндиэлэҕэ баар квартираҕа В. И. Ленин 1909 сыл от ыйыттан 1912 сыл бэс ыйын дьиэри олорбута. Манна олорон Владимир Ильич ыраахтааҕыны утары охсуһууга Россия пролетариатын түмүүгэ суолталаах улахан суолталаммыт үгүс үлэлэрин суруйбута.

1955 сыллааҕы мунньах устатыгар Франция хомпартията ССКП КК иһинэн Марксизм-ленинизм институтун кыттыытынан ити квартираны В. И. Ленин музейыгар кубулуппута. Билигин бу ньыэ Советскай государствоны төрүттээччи сабаннааҕы көрүүнүн турар.

ССТА фотохроникатa.

Оройуон ходуһаларыгар

◆ ◆ ◆

САҔАЛААН ЭРЭБИТ

Байнаха, Болтуурга, быйыл уот күрдүк орто сайын кэллэ диэххэ сөп. Сайсны халаан уута тахсан уонна ардах 2—3 хонуктааҕыта дьэри сотору-сотору түһэн, ходуһаларбыт даҕаны оҥсуйдулар. От үүнүүтэ ситэн эрэр. Онон ходуһаҕа маассабайдык киирэр бириэмэ кэллэ.

Быйыл отделениебытыгар барыта 8 звено тэрилиннэ, онтон биһиги кэлим механизациялаах. Звенолорга 100-чэкэ отчут үлэлиир. Ону таһынан 40-ча моой отчуту туруорарга быһаардыбыт.

Бэҕэһээ Харыйар хочотугар Николай Наумович Игнатьев 5 киһилээх кэлим механизациялаах звенота охсуулуу отделениеҕа бастакынан саҕалаата. Эмиэ бу күн Моҥкүүлээ баар опыттаах отчуппут Василий Васильевич Павлов звенота ходуһаҕа киирдэ.

Моой отчуттартан бастакылар эмиэ хотуурдарын тыаһаттылар. Оттооһуҥҥа ким хайа иннинэ кэһилээк кырдьаҕастарга Иннокентий Константинович Дьячковскай, Иван Ериеевич Саввин уо. д. а. туруннулар.

Сельсовет исполкома сүөһү аһылыгын соҕотуоккалааһыныгар сирин общественноҕо кыттыытын эмиэ тэрийэр. Исполком быһаарыытынан, олохтоох общественнай тэрилтэлэр коллективтарыгар барыта 90 тоннаны оттуурга сорудах туруорулунна.

Хомууру хойутаабакка саҕалаатахпытына, ходуһаҕа үлэһит илиитин толору туруордахпытына, сүөһүнү кыстыкка сөп буолар аһылыгынан хааччыйар ыллахтахпыт.

Е. ДЬЯЧКОВСКАЙ,

сельсовет исполкомун председателэ.

Маталах хочотугар

Кэлиҥҥи декадаҕа күн-дьыл тыммыйан от аҕыйах үүнэн биэрбэккэ, хомууру хойутаан саҕалыыр буолбутут.

Отделениеҕа ходуһаҕа бастаанынан, урукку сылларга буоларын курдук, оройуон билиннэлээх механизатора И. И. Сергеев звенота киирдэ. Бу кэлим механизациялаах алта отчуттаах коллектив бэҕэһээ Амма унуор Маталах хочотугар бастакы хотуур суолун түһэрдэ. Механизатордар быйыл былааннара улахан: звено хас биирдии чилиэнигэр 190 туу тоннаны оттуохтаахтар. Бу урукку алтан үгүүллээх киэн хочо быйыл мөлтөх сэтүс, үрдүк сирдэрэ хайыы-үйэ кураанаабыттар. Онон бу баттаамалаах ходуһабытыттан былааннаммыт от кыайан ылыллыбата буолуо.

Атын звеноларбыт чугастааҕы икки-үс күн иһинэн ходуһаны буллаллар дэһэбит да, кэҕэс-быһаҕас элбэх: ндаҕа буолар техникабыт ситэ кэлэ илик, боростуойун ылдахха ат сэбэ сэбиргэлэ даҕаны кэстэн биэрэ суох.

Моой отчуттар субу күннэргэ үлэлэрин саҕалыахтара, сылгыһыттар, бука, үгэстэринэн урутууллара буолуо.

И. ФИЛИППОВ.

Соловьев отделениетын управляющайа.

Эридик Эристиин аатынан совхоз Чакыраҕа отделениетыгар быйыл от үүнүүтэ куһаҕана суох, хочуу үлэһиттэрэ юбилейдаах дьылга бииллармныгытааҕар элбэх оту соҕотуоккалыырга быһаарыныылар.

ТААТТА ЗВЕНОТА УРУТААТА

Манна хомууру К. П. Данилов солбуйааччылаах механизированнай аттардаах звено бастаанынан саҕалаата, Макаров Тураптааҕа диэн сиргэ от ыйын 3 күнүгэр киирдэ. Кинилэн кыралан хойутаан Бэрэ звенота ходуһаҕа киирдэ.

П. КИРИЛЛИН.

Бастың опыт

ОЛОХПУТ, ҮЛЭБИТ СИЭРКИЛЭТЭ

БЭС ЫЙЫН 30 КҮНҮГЭР БИҺИГИ ОРОЙУОММУТ КИНИЛ-ГЭР РЕСПУБЛИКА УОН ҮС ОРОЙУОННАРЫН КӨРДӨРӨН АГИТАЦИЯЛАРЫН «КӨДЬҮҮС УОННА ХААЧЫСТЫБА—БҮ-ГҮҤҤҮ КҮН МОДЬУЙУУТА» ДИЭН ДЕВИЗТЭЭХ ЗОНАТААҔЫ КӨРҮҮ-КОНКУРСТАРА ТҮМҮКТЭММИТЭ.

КӨРҮҮ-КОНКУРС ТҮМҮКТҮҮР МУННЬАҔАР САХА СИРИН ТЫА ХАҺААЙЫСТЫБАТЫНАН ДЬАРЫКТАНАР ОРОЙУОН-НАРЫН БӨЛӨҔҮН ПАРТИЙНАЙ ТЭРИЛТЭЛЭРЭ КӨРДӨРӨН АГИТАЦИЯҔА ҮЛЭЛЭРИН ОПЫТЫН ТУҺУНАН ЫАЛДЬЫТ-ТАР КИЭҤНИК КЭПСЭТТИЛЭР. МАНТАН АЛЛАРАА КИНИЛЭР ЭТИИЛЭРИН БЭЧЭЭТТИИБИТ.

Агитзоналарыттан

Оройуон 18 нэһилиэктэригэр сэттэлии киһилээх састааптаах көрдөрөн агитация советтара тэриллибиттэрэ. Итини сэргэ оройуоҥҥа архитектор председателлээх художественнай совет үлэлиир. Бу совет 300 солк. суумалаах оҥоһуктар эскиистэрин, бырайыактарын бэлэмнээн бары нэһилиэктэргэ көрдөрөн агитацияны тэрийии сүрүн хайысхатын биэрбитэ.

Көрүү-конкурстары тэрийии оройуоҥҥа үтүө үгэскэ кубулуйда. Бу дьаһал сыл ахсын норуот хаһаайыстыбатын түс-түһүн салааларынан ыытыллар.

Холобурга, М. Горькай аатынан совхозка үлэһиттэр олорор уонна үлэлиир сирдэринэн көрдөрөн агитацияны тэрийии туһунан кэпсээххин баҕарабын.

Совхоз парткомугар өссө 1976 сыл алтынньыга көрдөрөн агитация боппуруоһа анаан-минээн көрүллүбүтэ. Үлэ былаана оҥоһуллубута, хас биирдии сылаахтааҕы партийнай тэрилтэлэргэ сорудахтар тиэрдиллибиттэрэ.

Ити кэнниттэн тохтуу түһэн баран, бу боппуруоска туох үлэни ыыппыттарын туһунан парткомҥа управляющайдар информацияларын истибиттэрэ, бааар итэҕэстэри туоратыыга дьаһаллар ылыллыбыттара. Үлэ совхоз бары отделениеларыгар тэрээһиннээхтик барбыта. Ордук учугэйдик көрдөрөн агитацияны нуорма̄лар оҥордулар. Манна биһиги общественность иннинэ кэскиллээх, сайдыылаах тэтиминэ көрдөрөр, үлэ коллективтарын социалистическай куоталаһыыларын сырдатар паннолар көстүүлээх миэстэлэргэ ыйаннылар. Агитзоналар мунньуктарга туһанылла, дириҥ ис хоһоонноохтор. Олорго занитиелар утумнаахтык ыытыллаллар. Ити түмүгэр Дьабыл нэһилиэгэр кэннинэ икки сылга общественнай бэрээдэги кэһии биир да түбэлтэтэ тахсыбата.

Оройуон киинин Майа сэлиэнньэтин киэргэтиигэ улахан болҕомтобутун уурдубут. Киин уулуссабыт киэргэтиитин сүрүн тематынан оҕус пятилетка ситиһиилэрин көрдөрүү буолла. Маныаха паспыт тоҕус пятилеткалар түмүктэрин көрдөрөргө элбэҕи оҥордубут. Уулуссаларга Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии фронтугар өлбүт буойуннарга анаалаах «Геройдарга өлбөт ат», «Норуоттар доҕордоһуулара», о. д. а. темаларга ансамбллар туруоруллуннулар.

С. ФЕДОРОВ,
ССКП Мэҥэ-Хаҥаластааҕы райкомун инструктора.

Болҕомтобут — көдьүүһүгэр

«Көдьүүс уонна хаачыстыба—бүгүҥҥү күн модьуйуута» диэн девизтээх көрдөрөн агитацияны республикатааҕы көрүү-конкурс ыытылларыттан сибээстээн ССКП райкомун пропагандаҕа уонна агитацияҕа отделын иһинэн 9 киһиттэн састааптаах оройуоннааҕы совет тэриллибитэ. Киин кварталларынан үлэлиир былааны оҥоростуммута, оройуоҥҥа бастыҥ көрдөрөн агитация иһин үс ыйдаах конкурс биллэрбитэ. Ордук кэрэхсэбиллээҕэ баар, бу совет салалтатынан нэһилиэктэргэ, үлэ коллективтарыгар 240 киһини хабан көрдөрөн агитация советтара үлэлээбиттэрэ.

Бу улахан политическай суолталаах дьаһалга ордук учугэйдик оройуоммут киинин тэрилтэлэрэ кыттыстылар. Манна 17 устуука улахан кээмэйдээх паннолар туруоруллуннулар. Нэһилиэниньэлээх пуунктарга оһуобай эмблемалаах аркалар оҥоһуллуннулар. Бүлүү өрүс биэрэгэр 1941—1945 сс. Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии кыттыылаахтарыгар анаалаах монументальнай арка туруоруллубута дьон-сэргэ биһирэбилин ылла.

Оройуоммут киинигэр 120 метр усталаах 88 метр туоралаах олбон ат площадын оҥордубут, тупсаҕай оҥоһуулаах панноларынан киэргэттибит.

Биһиги үлэ коллективтарыгар кыһыл муннуктары оҥорууну утумнаах үлэни ыытабыт. Быйыл үһүс сылын бастыҥ кыһыл муннук иһин конкурс түмүктэнэр. Кэнтик фермаһын кыһыл муннуга кыайыылааҕынан таҕыста. Ити түбэһиэхчэ буолбатах. Кэнтиктэр оройуоҥҥа биир бастыҥ көрдөрүүлээхтэр. Киниэхэ кэлэ дэйдээх сыл кыстыгар хас биирдии бороосулара 136 кг эбиллиитин ситиспиттэрэ. Мантан даҕаны көстөр дии санаабын, көрдөрөн агитация улахан сабыдыаллаах.

Үөһэ этиллибиттэри тэҥэ бастыҥ сельскэй Культура дьиэтин иһин конкурс ыытыллар. Быйыл Далыр, Тамалакаан, Туобуйа нэһилиэктэрин Культураларын дьиэлэрэ үгүс кэрэхсэбиллээҕи оҥостон ититтэригэр холобур көрдөрдүлэр.

Көрдөрөн агитация конкурсугар бастаабыттар, үгэс курдук Үөһээ-Бүлүү—Мирнэй маршрутунан экскурсияҕа барар путевкаларынан наҕараадаланаллар.

Ол эрээри биһиэхэ бу боппуруос тыырыу быһаарыллыбыта диэр бат кэрэгэй. Билигин даҕаны көрдөрөн агитациябыт үксүгэр оперативнайа суох, оҥоһуктар эстетическай өттүнэн кэдэрбиэ ситиһиилэммэтэхтэр.

Н. ДМИТРИЕВ,
ССКП Үөһээ-Бүлүүтээҕи райкомун секретара.

БЭРЭБИЭРКЭЛИИБИТ, ЫЙАБЫТ-КЭРДЭБИТ

Биһиги оройуоммут «Ньурба», «Марха» уонна Степан Васильев аатынан совхозтарыгар, Амакинскай экспедицияҕа көрдөрөн агитация методическай советтара тэриллэн утумнаах үлэни ыыталлар. Оройуоннааҕы совет нэһилиэктэргэ политическай, үүс-уран уонна бырайыактарын тааҕы киэргэтиилэри көрөн, бэрэбиэркэлээн иһэр. Кэмиттэн кэмигэр сэмэ оҥороллар.

1976 сыллаахха оройуоннааҕы Культура дьиэтин иһинэн үүс-уран киэргэтии мастерскойа аһыллыбыт. Киин уулуссалары, бөһүөлэктэри киэргэтии эскиистэрин саҥаластары тиэрэр, диаграммалары, портреттары, паннолары, о. д. а. оҥортуур.

Биһиги көрдөрөн агитациябыт сүрүн көрүүлэринэн сельскэй Культура дьиэлэригэр витриналар уонна стендалар, агитпартраларга, фермаларга, ходуһалары, отуулларга кыһыл муннуктар буолаллар. Маныаха плакаттары, лозуннары, көрдөрүү дуоскаларын, стендалары, социалистическай куоталаһыы хаамыытын көрдөрөр щиттэри уонна бойобуой листоктары туһанабыт. Оҥоһуктарбытын пенопластан, ...фортаа, мас рейкалартан, тимир турбалартан, деревоплитаттан бэлэмниибит.

Биһиги Кундэлитэҕин, Ньурбачаҥҥы Дьаархааннааҕы сельскэй Культура дьиэлэрин көрдөрөн агитацияларынан киэн туттабыт.

Истиэкэ хаһыаттарын, кыһыл муннуктары уонна агитпартираларын көрүү-конкурстарын ыытыылара биһиэхэ үтүө үгэскэ кубулуйда. Билигин оройуон үрдүнэн 42 кыһыл муннук, 175 агитзона үлэлииллэр. Олор норуот баайын сир-дуолугар харыстабыл, камчыдайсан, мин олохтоохпуну, үлэҕэ коммунистическай сыһыаны утумнаахтык пропагандалыыбыт. Бастыҥ кыһыл муннуктарга бастааналлар, «күөх экраннар» тула түмсүүлэр бараллар.

Саҥкы ыһыы хампаанньатыгар уонна от, сүрдүк хомуурун саҕана биһиги көрдөрөн агитациябыт отуулларга тэриллэр. 1976 сыл сайыныгар 125 ходуһатааҕы отуууга 347 бойобуой листок, 114 «Чаҕылҕан» таһаарыллыбыттара, агитпаналар тэриллибиттэрэ.

Онон, түмүктээн эттэххэ, бу ыытыллар республикатааҕы көрүү-конкурс көрдөрөн агитацияны салгыы тупсарыыга улахан көмөлөстө. Биһиги зонатааҕы көрүүгэ сылдьан элбэҕи билэн-көрөн, үөрэнэн бардыбыт.

И. АНИСИМОВ,
ССКП Ленскэйдээҕи райкомун пропагандаҕа уонна агитацияҕа отделын сэбиэдиссэйин солбуйааччы.

САТИРА, ЮМОР КҮҮҺҮНЭН

Көрдөрөн агитацияҕа сатирическай эркин хаһыатын туһаныыбыт туһунан кэпсиэхпин баҕарабын.

Эркин хаһыаттара үлэһиттэри коммунистическай иитиигэ, оҕус пятилетка сорудахтарын олоххо киллэриигэ дьоһун түһэр уонна ититэр оруоллара ончыгайа суох. Ол иһин биһиги оройуоммут бары нэһилиэктэригэр, предприятияларыгар уонна учреждениеларыгар эркин хаһыаттара, араас бюллетеннар, үгэс куфдук, утумнаахтык тахсаллар. Олортон «Таптта» совхоз Дэбдиргэтээҕи отделениетын «Тимир сиппийэ», Дьахсоҕон сельскэй Советын «Бүргэс», Тыаралыттааҕы «Тигэхййэ», «Коммунизм» совхоз Харбалаахтааҕы отделениетын «Тоҥсоҕой», Петр Алексеев аатынан совхоз «Долуһуон хаһыата», «Сельхозтехника» холбоһугун «Механизатор», о. д. а. сатирическай хаһыаттара ордук биһирэнэллэр.

Харбалаахтааҕы «Тоҥсоҕой» диэн сатирическай хаһыат редакторынан Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии ветерана, хас да бойобуой орденнар уонна медаллар кавалердара Михаил Герасимович Сорэв ер сылларга үлэлиир. Кини бэйэтэ сатираҕа ордооҕуттан дьаныһан дьарыктанар. Иники сыллааҕыта сатирическай хоһооннор хомуурунньуктарын таһаартарбыта. Бу хомоҕой тыллаах-өстөөх автор биһиги кэмниттигэр тахсыталыыр түстэри быһыыдары уза-ры эйэлэһэн ахсыйар. Михаил Герасимович кэмэлэһиитинэн фотограф Семен Семенович Протопопов буолар. Бу хаһыакка үгүстүк биригадирдар, табааһыттар суут, профсоюз месткомун чилиэннэрэ, дружинниктар суруйаллар. Хас биирдии бэчээттэммит критическай заметка сылаахтааҕы партийнай тэрилтэ көрүүтүгэр ыытыллар. «Тоҥсоҕой» үлэтигэр партийнай тэрилтэ секретара С. Татаринов куруутун көмөлөһөр. Олохтоох Культура дьиэтигэр «Хоҥдаан» диэн вечтонай дьаһыык үлэлиир. Онно корреспонденциялары түһэрэллэр. Кэмиттэн кэмигэр дьаһыгы аһан киирбит суруктары ырыталлар. Ханна буолар түбэлтэлэр, туһааннаах табаарыстары кытары бэсэдэлэһии ыытыллар.

Бу сатирическай хаһыат дьоһун иитиигэ улаханнык көмөлөстө. Элбахтэн биир холобуру аҕалыахха баҕарыллар. Урукку оттугар икка тогус табааһыттыы суукка көрүллүбүт, арыгыһытынан биллибит Дайбаннаров Иван Иннокентьевич «Тоҥсоҕойго» критикаламын баран тосту кубулуйна. Билигин кини оройуон чемпион-тракториһа. Иван Иннокентьевич «Мин олохпор таба суолга үктэнэрбэр улаханнык М. Г. Соров сатирическай хаһыата көмөлөстө»—диэн билиниэр.

Биһиги оройуоммутугар арыгылааһыны уонна алкоголизмы утары охсуһууга сатирическай эркин хаһыаттара улахан оруоллаахтар. Ордук учугэй «Чаҕылҕаннары» этиир-санитарнай холбоһукка таһаараллар.

Билгэри турар, ити этиллибиттэри тэнэ үгүс сирдэргэ «Комсомольскай прожекторадар», оҕоос хаһыаттар, тылынан суруналлар тахсаллар.

А. ПАВЛОВ,
ССКП Алексеевскайдааҕы райкомун отделын сэбиэдиссэйин солбуйааччы.

Көрүү-конкурс кэмигэр П. М. Решетников аатынан народнай театр дьиэтигэр көрдөрөн агитация оҥоһуктарын быыстапката тэриллибитэ.

Снимокка: делегациялар чилиэннэрэ быыстапка матырыйаалларын кытары билсиһэллэр.

П. ОКО... фотолара.

Бырайыагы дьүүллэһии

ССРС ТӨРҮТ СОКУОНА

Бу күннэргэ оройуон бары мунньахтарыгар ССРС Төрүт Сокуонун бырайыагын киэҥник дьүүллэһэллэр. Тыа сирин үлэһиттэрэ советскай дьон бырааптара, кэнүллэрэ, эбээһинэстэрэ кэнэтиллибититтэн, национальнай достоинстволарын, хас биирдии дьэ кэргэн, гражданин интэриэстэрин, суобастарын, кэнүллэрин государство көмүскүүрүттэн уонна мэктиэлииритэн дириҥник астыныылларын биллэрэллэр.

ССРС саҥа Конституциятын бырайыагын хас биирдии ыстатыйатын Болтоҥо нэһилиэгэр сиһилии ырытыһаллар. Политинформатордар, агитатордар маллары сыыһа элбэх бэсээдэлэри ыыталлар, муннахтарга үгүс боппуруостары быһаараллар. Балыгын бырайыагын дьон олорор сиригэр — агитпууннарыгар, үлэлиир сирдэригэр киэҥник дьүүллэһэллэр.

Харбалааҕы агитпуона олохтооҕо, Субуруускай аатынан совхоз Болтоҥотооҕу отделениетын рабочайа Иван Михайлович Кривошапкин саҥа Конституция бырайыагын 95-с ыстатыйатыгар биһиги дойдубут 18 сааһын туолбут гражданнара бары быыбардыыр уонна быыбарга туруу органнарга — ССРС Верховнай Советыгар тиийэ быыбардаар бырааптаахтарын туһунан суруллубутун биһириирин, ону быйыл буолар аалыт олохтоох Советтар быыбардарыгар эдэр ыччаттар, комсомолецтар депутаттарынан туруоруллан талыллыбыттарыттан дьоһуна корүөххэ сөбүн туһунан этэн туран, ССРС саҥа Конституциятын бырайыагын дириҥник үөрэтэргэ уонна дьүүллэһиигэ активнайдык кыттарга ыҥырар.

Снимокка: Харбалаатаҕы агитпуона уочараттаах түмсүүтүгэр. Агитпуона начальнига, Болтоҥо нэһилиэгин Советын исполкомун секретара Елизавета Петровна Васильева дьона олохтоохторугар ССРС саҥа Конституциятын бырайыагын туһунан бэсиэдэни оҥорор. Уҥа — Сэлээдэ кэмигэр.

П. ОКОНЕШНИКОВ фотота.

Советтар дойдуларын Конституцията

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр.)

миэстэрэ» диэн, ханна оннугар Конституция бырайыагар «Государство уонна личность» диэн эндел киллэриллиннэ, кини ыстатыйатын ахсаана икки төгүл элбэх. Советскай граждааннар олорор дьиэ-уот ылыыга бырааптара биллэрэтиллэр. Граждааннар государственнай уонна общественнай дьыалаларын салайсыыга, идэни, дьарыгы уонна үлэни көҥүл талыыга бырааптара мэктиэлэнэр. Конституция граждааннар түс бэйэлэрин бырааптара мэктиэлэнэрин биллэрэтэр. Олорор дьиэ-уот уонна личность тыытыллыбатын, олорор миэстэни уларытыы көҥүлүн, суруйсуу, телефонунан кэпсэтии уонна телеграфынан ситиһиэхтээхтэн кистэлэҥ буолуутун, граждааннар олохторугар, доруобуйаларыгар, малларыгар-салларыгар, түс бэйэлэрин кэнүллэригэр, чиэстэригэр, уонна достоинстволарыгар суудайыыттан сокуон көмүскүүр.

Дуоһунастаах дьоннор сокуону кэһэн, болонуочуйаларын үрдэтэн туран оҥорор, граждааннар бырааптарын хаачахтыыр дьайыылара, административнай линиянан эрэ буолбакка, ону таһынан суукка айыыларыгар... сөп диэн этии бырайыак ыстатыйатыгар дьоһуннаах миэстэни ылар.

ОЛ ЭРЭЭРИ, ССКП КК ыам ыйынааҕы Пленумугар бэлиэтэммитин курдук, хас биирдии советскай киһи кини бырааптарын кыалларынан мэктиэтиннэн, кэлин таһаарар, Ийэ дойду модун кыаҕа уонна чэлгийэ сайдыыта буоларыын чуолкайдык өйдүүрэ наада. Ол туһугар хас биирдии гражданин общество иннигэр бэйэтин эппиэтинэһин билиниэх, государство иннигэр, норуот иннигэр бэйэтин иэһин үтүө суобастаахтык толоруох тустаах. Ол иһин бырайыакка хас биирдии гражданин чиэһинэйдик уонна үтүө суобастаахтык үлэлиир, Ийэ дойдуну көмүскүүр, Советскай государство интэриэстэрин араҥаччылыыр эбээһинэһэ чорботон бэлиэтэннэ. Ону таһынан общественнай бэрээдэги харыстыырга, общественнай баайы-дуолу уоруу уонна ыскайдааһыны утары охсуһарга, айылҕаны харыстыырга уонна киин баайын-дуолун араҥаччылыырга, культурнай сыаннастары харыстыыр туһугар кыһанарга эбээһинэстэр конституционнай модьуйуу характерын ылан бастаан иллэллэр.

БЫРАЙЫАК ГРАЖДААННАРЫ оҕолорун иитии туһугар кыһаналларыгар, кинилэри социалистическай общество достойнай чилиэннэринэн үүннэрэн таһаарарга эбээһинэстиир.

ССРС саҥа Конституциятын бырайыагын норуот бүттүүнэ дьүүллэһиитэ уонна ылыныыта биһиги дойдубут ис олоҕор эрэ буолбакка, ону сэргэ социализм, ааҥ дойду бүтүннүүтүгэр эйэ уонна прогресс позицияларын бөҕөргөтүүгэ суду суолталаах буолуоҕа. Саҥа Конституция балаһыанньаларын олохтооһун советскай дьон социальнай-политическай активностарын үрдэтиэҕэ, экономиканы салайыыга, государственнай аппарат үлэтин хонтуруоллааһыныгар сангаттан-саҥа мөлүйүөнүнэн граждааннар активнайдык кыттыыларыгар кыаҕы биэриэҕэ.

КЫАЙЫЫЛААХ СОЦИАЛИЗМ ситиһиилэрин ССРС Төрүт Сокуонугар түмэн көрдөрүү аан дойду үгүс дойдуларын норуоттарын өрө күүрдэр холобурунан буолуоҕа.

А. ЩЕЛОНОВ,
«Правда» пресс-бюрота».

ОЛОХПУТ САЙДЫЫТЫН КӨРДӨБҮЛЭ

ССКП КК ыам ыйынааҕы (1977 с.) Пленумун уураахтарын, ССРС саҥа Конституциятын бырайыагын дьүүллэһии дойду үрдүнэн өрө көтөҕүллүүлээхтик, киэҥ дьоҕаһыыннаахтык ыытылла турар. Бу саҥа Төрүт Сокуон бырайыагы олохтоох Советтар быыбардара буолуох иннинэ, Октябрьскай революция кыайыыта 60 сылын туолар өрөгөйдөөх дьылыгар тахсыыта ордук кэрэ, долгутуулаах. Саҥа Конституция бырайыага биһиги дойдубут норуоттарыгар, норуот хаһаайыстыбатын бары салааларыгар сүҥкэн суолталаах, саҥаны бэлиэтиир дьыктитин таһынан, аан дойду олоҕор политическай суолтатынан соҕус үөһэ ыйааһыннаах ыларын туһунан аан дойду бөдөҥ деятеллэрэ, прогрессивнай киһи айбах бүттүүнэ биллиниллэр.

1936 сыллаахха ылыллыбыт ССРС Конституциятын аан бастаан үөрэтии, өйгө-төһөҕү кэмигэр, олус улахан суолталааҕа. Ол 40-ча сыллааҕыта ылыллыбыт Конституция биэрбит үтүө кэнүллэрин, бырааптарын туһанан ССРС Верховнай Советын бастакы быыбардарыгар ыттар, куоласыыр чиэстээммитим. Саамай үөрүүлээҕэ, мин ССРС үрдүкү органнарга бастакы депутаппынан саха советскай литературатын төрүттээбит Платон Алексеевич Ойуунускай буолбута.

Ол кэмтэн ыла олох иннин диэки киэҥник хардыылаата. Промышленность, тыа хаһаайыстыбата, тутуу, культура, наука, искусство үйэлэргэ өйдөнөр буоллар кээмэйдээх сүдү түөхчүнү оҥордулар. Киһи биллэтэ көрүүтэ, өйө-санаата, культурата космос куйаарыгар тиийдэ. Советскай киһи олоҕо-дьаһаҕа былыргы олоҥхоһуттар билбэтэх ... фантастическай дьыктыны олохторугар тэҥнээх буолла. Былыргы саха үөскээбит санаата-махсал балаҕана түүл эрэ дьүүлүгэр хаалла.

Саҥа Конституция бырайыага сайдыы, прогресс кэмигэр чилиэннэри, дириҥник үөрэтиллэн элбэх саҥаны киллэрбитинэн уратылаах. Бу Төрүт Сокуон хас биирдии советскай киһиэхэ ордук киэҥ бырааптары, кэнүллэри уонна ордук үрдүк эппиэтинэстэри сүктэриинэн кэрэхсэбиллээх.

Советскай Конституция биэрбит тыл, бэчээт, сиэттэлэн кэнүллэрин барытын 40-ча сыл туһанным. Советскай граждааннар буоларбынан Ийэ дойдубун немецкэй халабырдьыттартан көмүскэһэр чиэстээхпинэн киэн туттабын. Саҥа Конституция бырайыагын дьүүллэһиигэ, Советскай Союз 7 тыһыынчаттан тахса суруйааччыларын кытта биирдэ саҥаабын этэр, ыттар бырааптаахпынан мин улахан дьоллоохпун.

А. БРОДНИКОВ,
ССРС Суруйааччыларын союһун чилиэнэ, Саха АССР оскуолаларын үтүөлээх учуутала.

Н. Д. РЕЕВ СИИЛЭҺИ ХАЙДАХ БЭЛЭМНИИРИЙ?

Бастыҥ опыт

Тыа хаһаайыстыбатын Саха сиринээҕи научнай-чинчийэр институтун Покровскайдааҕы опытнай-производственнай хаһаайыстыбатыгар сиилэһи бэлэмниир звено салайааччытынан Н. Д. Реев үлэлээбитэ хас да сыл буолла. Кини салайар звенота тохсус пятилетка сылларыгар хас биирдии ынахха 3—5 тонна сиилэс сиэтэрин хааччыйбыта.

Звеноҕа кыһыннары кэбиһиллиэх хостоҕор сиилэстэһини ыыта олохтоммут. Ол ыйааннаны биһиги оройуоммут хаһаайыстыбалара хайа бадарар тэрийиэхтэрин сөп этэ.

Сиилэс дьаамата буулдьозерынан хастарыллар. Дьаама сирин эриннэрээх, ортотунан 2 метр дириҥнээх, аллара өттө 9 метр, үөһээ 10 метр кэтиттээх 15 метр усталаах буолуохтаах. Дьаама эркинэ туруорбах хотон эркинин курдук оҥоһуллар. Онтон дьаама түгэҕэр таастаах туһааҕын пемени кытта холбуу кутан, эрэ БДТ-2,5 дискалаах соп буолуор диэри уу кутан бултуттараллар. Онтон катогунан дьхсыалан бэриллэр. Сиилэһи ууруох иннинэ дьаама түгэҕэр тэниллибитин кэннэ 0,5 м халыҥнаах солоомону ууталлар. Дьэ онтон кэнниттэн күөх массаны сиэмэлир.

Сиилэһи симэн, тэпсэн бүтэрэн баран 1 метр халыҥнаах солоомону сабыллар. Сабыыга ааһан түүктэммит солоомо эмиэ туттуллар. Инниккэ сабыыны харыстааны икки-үс сыл иидьэ сылдьыахха сөп.

Сиилэс кыһыны быһа сиэнсибиэһэй, убус-ирээх сытар. Онон тэһайарга чэпчэки.

Н. Д. Реев сиилэскэ аһын подсолнуну, эбиһин, горову уонна горох, эбиэс буккаһыгын ыһан күөх масса оҥорон үүннэрэн ылар. Маныаха үүнээйи тоһоҕо ситэн сиилэстиир быстыахтаах кэмигэр чопчу быһаарыллар. Ыһыытын бэс ыйын 20 күнүттэн от ыйын 1 күнүгэр диэри хоһутаар.

Республика бары бастыҥ хаһаайыстыбатыгар сиилэһи бэлэмниир опыттаммыт бастыҥ опыта биһиги да совхозтарбытыгар туттуохха төһүү сиэттээх.

УКРАИНСКАЙ ССР. Ровенскай уобалас Зболдуновскай оройуонун райпотребсоюза тыа сирин үлэһиттэрин хаачылыйыыны үчүгэйдик тэрийдэ. Уол-хамнас оргуйар лоппуларыгар кун аайы автомагазиннар, кэһа сылдьар аскалобуойдар айаннылар.

Снимокка: Чапаев аатынан колхоз сүбүөкүлээх плантацияларыгар кэһэ сылдьар киинигэ маҕаһыына кэллэ.

П. Здоревило фотота. ССТА фотохрониката.

Албан аат миэстэлэринэн

Бэс ыйын 26—28 күннэригэр Якутскайга Улуу Октябрь 60 сылыгар аналлаах албан аат миэстэлэринэн Бүтүн Союзтааҕы поход кыайыылаахтарын республикатааҕы үһүс слеттара буолан ааста. Манна республика араас оройуоннарыттан барыта 900-чэкэ ыччат кыттына. Таатта талыылара, Чурапчы чулуулара, Бүлүү бартара, ыраах Анаабыр табаһыттара, Мирнэй алмаасчыттара, БАМ тутааччылара тоҕуоруһуттулар.

Бу үс күннээх Саха сирин ээр саһыл тумсуутугар биһиги оройуоммут 28 киһилээх делегацията кыттыыта ылла. Кинилэр ортолоругар чемпион шофер Валерий Барашков, бастыҥ малынньыттар Наталья Лукина, Мелания Михайлова, түтүү уһаныттара Варвара Чичигинарова, Зоя Сибирякова уо. д. а. бааллар.

Бэс ыйын 25 күнүгэр киһилэр Якутскай таһыгар «Бириһиэн куорат» комендана И. Архипов үөрүүлээх быһыыта-майгыта «Балааккалар куораттарын» аһыллыбытынан биллэрдэ. Кини биллэрбит бары делегациялартан бэйэлэрин киһи түмсээ үөтэрдөллөр. Ити күнтэн слет бүтүөр диэри манна эдэрдэр чуор сигналара, көрдөөх ырыалара, кэхтээх күлсүүлэрэ намыраабата.

Бу слет аналлаах программа быһыытынан ыытылынна. Кини ымнуллубат түгэнинэн слету үөрүүлээхтик аһыы парада буолла. «Спартак» стадионугар араас кинэх формалаах слет кыттыылаахтара оройуоннарынан гус-гусса колоннанан марш ыыргыардаах музыкатынан дьоҕуһуллаатан арчимнаах хаамыынан кэккэлээн кииралээр. Стадион иһэ кустук араас өҥүнэн дьиримнии сооньоото. Слету аһыыта ЫБСЛКС обкомун бастакы секретара А. А. Томтосов, ПССУОС секретара П. С. Никитин, Социалистическай Үлэ Героя, стахановскай хамсааһыны сиҕалалаччыларыттан биирдэстэрэ М. И. Виноградова уо. д. а. тыл эттилэр. Диктор бу поход киин штабын председателэ, Советскай Союз Героя, Советскай Союз Маршала И. Х. Баграмян слету эҕэрдэлээн ыыппыт телеграмматын ааҕыытын кэхтээх «Ураа!» хаһыытынан көрүстүбүт. СГУ студеннара уонна педагогическай училище үөрэнээччилэрэ стадион хонуутугар элбэх киһилээх маассабай хамсаныыларын көрдөрүүлэрэ олус интэриэһинэйдик барда. Ити кэнниттэн Бүтүн Союзтааҕы конкурстар, фестиваллар лауреаттарын киэҥ программалаах концердара буолла.

Слет кыттыылаахтара иккис күн «Октябрь 50 сыла» совхозка ыалдьыттаатылар. Аара И. А. Каландарашвили памятнигар кыттас митинг буолла. Покровскай бөһүөлэгэр Серго Орджоникидзеҕа аналлаах памятнигы аһыы үөрүүтүгэр-көтүүтүгэр кыттыыны ылыыбыт. Манна Грузинскай ССР Орджоникидзе аатынан оройуонуттан анаан-минээн делегация мал дьыттыы кэлбит. «Октябрь 50 сыла» совхоз юбилейнай ыһыаҕар кыттыыны ылыыбыт уонна кору-вары көҕүлүттэн туттубут. Бу түмсүүгэ Социалистическай Үлэ Героя М. И. Виноградова, гражданскай уонна Аҕа дойду сэриилэрин кыттыылаахтара, Советскай Союз Героя Е. И. Мирковскай, бочуоттаах колхозник И. Г. Шамин ыҥырыллаах ыалдьыт быһыытынан кыттыбыттара, Кинилэр кэпсээннэрэ, сүбэлэрэ ыччаттарга умнуллубат өйдөбүллээх буоллулар.

Слет кэмигэр араас конкурстар, спортивнай күрэхтэһиилэр ыытыллыбыттара. Биһиги оройуоммутуттан патриотическай ырыа конкурсугар Хатылы орто оскуолатын ахсыс кылааһын үөрэнээччитэ Петя Федоров «Эдэр коммунист» хаһыат анаалаах бириэмийэнэн наҕараадаланна. Педагогическай үлэ ветерана Р. И. Васильев суруйбут «Чурапчы комсомольскай тэрилтэтин историята» диэн реферата, Кытанах комсомолецтарын Таатта музейын оҥорбут макеттара эмиэ бастакы бириэмийэлэри ылбыттара.

Слет үһүс күнүгэр сэрии уонна үлэ ветераннарын чиэстэһин үөрүүлээх митинг буолла. Ити күн делегаттар иккис арда гырытар ГТО многоборьетыгар сүүрүүгэ, гранатаны быраҕыыга күрэхтэһиилэр ыытыллыбыттар. Биһиги оройуоммут иккис бөлөххө кыттына. Сүүрүүгэ уонна гранатаны быраҕыыга Ксения Бутучина, ытыыга Коля Николаев күрэхтэһии призердарынан буоллулар.

Киэһэ В. И. Ленин аатынан площадка слету үөрүүлээхтик сабыыга мунньустубут. Албан аат миэстэлэринэн поход республикатааҕы үһүс слетун кыайыылаахтарынан маннайгы бөлөххө: Нерюнгри, Якутскай—1, Алдан куораттар; иккис бөлөххө: Амма, Өлүөхүмэ, Мэҥэ-Хаҥалас; үһүс бөлөххө: Булуҥ, Аллараа Халыма, Аллайыаха оройуоннара буоллулар. Оттон биһиги иккис бөлөххө 13 оройуон кыттыбытыттан бэһис буоллубут.

«Балааккалар куораттарын» сабыы кэнниттэн «Улуу Октябрь 60 сыла туолар юбилейын достойнайдык көрсөр ыччат диэн дэвиистээх доҕордоһуу баалара ыытылынна. Слет кыттыылаахтара үгүс билэн-көрөн, билсиһэн, доҕордоһон өссө саҥалыы күүһүнэн үлэлиир үөрэн-көтөн республика араас муннуктарыгар тарҕастылар.

А. СЛЕПЦОВ,
типография комсомольскай
тэрилтэтин секретара,
слет кыттыылааҕа.

● *Саҥа киинэлэр*

ОТ ЫЙЫН ЭКРАНА

Үүммүт ыйга көрдөрүүлэр саҥа фильмнэр испэрилэр. *«Горячий снег»* диэн «Мосфильм» киностудиятыгар Юрий Бондарев суруйбут биллиилээх ааттаах романын олоҕуллубут оҥорбут киноэпопеята диэн болҕомтотун тардыаҕа. Манна 1942 сыл сэтинньитигэр советскай сэриилэр Волгаҕа, сэрии хаамыытыгар тосту уларыйыы үөскээбит, Паулюс 330 тыһыынча киһилээх немецкэй-фашистскай бөлөҕүн тоҕута-хааныгар, биһиги саллааттарбыт уонна офицердарбыт умнуллубат өрөйөрүү охсуһуулара тыыннаһыылаахтык көрдөрүллэр. Фильм туруорааччы-режиссер — Гавриил Егиазаров, сценарийын автордара—Юрий Бондарев, Евгений Григорьев уонна Гавриил Егиазаров. Оруоллары—Георгий Жженов, Анатолий Кузнецов, Игорь Ледогоров, Ара Бабаджанян, Тамара Седельникова уо. д. а.

Бу студия атын, кэтит экрааннаах, оҥоһуута *«Трын-трава»* диэн лиэнтэтэ—дьиэниэх, ыарахан ыччат күүһүн уонна быстахтыы түбэһиэх уларыйыы ол үйэтэ суоҕун туһунан кэпсиир кэрэчинилэр олоххторун көрдөөх дьаҕана, күрүс дьаҕыны оҥорор. Сценарийын Виктор Мережко суруйбут, туруорааччы-режиссер—Сергей Никоненко. Сүрүн оруолларга Лидия Федосеева-Шукшина, Сергей Никоненко, Николай Бурляев, Мария Виноградова уо. д. а. оонньууллар.

«Ленфильм» студия Б. Дьяченко *«Вечное дерево»* диэн романынан кэтит экраннаах, оҥоһуута *«Полковник в отставке»* диэн кинокартинатыгар Николай Гриценко, Лилия Гриценко, Жанна Прохоренко, Олег Янковскай уһуллубуттар. Бу—заводка ыччат настаабыгалыктыга буолбут уустук дьылҕалаах салайар киһи туһунан бэрт кэрэхсэбиллээх уонна дьоһуннаах кэпсээн.

М. Горькай аатынан студия кэтит экраннаах, оҥоһуута *«Горожане»* диэн саҥа уһаты—ойуттаах, кырдьаҕас таксист, киин дьоонно иһиллэтиилээх, үтүө сырдыгы туһунан. Сүрүн оруолга ССРС народнай артиһа Николай Крючков оонньуур. Киниэхэ биллибит советскай актер киниэҕэ бу 65-с төрүүтүн уһуллуута. Маны таһынан оруоллары толороллор Б. Чирков, Л. Хитяева, Л. Удовиченко, онтон да атыттар.

М. Дадашев, Ю. Доброхотов, В. Сыпалин, В. Синицын сценарийдарынан «Азербайджанфильм» туруорбут *«В Баку дуют ветры»* диэн лиэнтэтэ сэрии сылларыгар Баку нефтигэр талаһыыт фашистар уолаһыыннаах былааннарын утары советскай разведчиктар охсуһуулары туһунан сэһэргиир. Манна уһуннук биллибит киноактер Павел Кадочников, Шахмар Лекнерова уо. д. а. сытары көрсүһүөхпүт.

Үүнэр ыйга тас дойдулар түөрт картиналара көрдөрүллүөҕэ. Е. Гжимовскай сэһиэнин матыыбынан туруоруллубут Польша *«Темная река»* диэн фильма — польскай дэриэбинэ дойду немецкэй оккупантартан босхолонуутун бастакы күннэрин кэпсиир бөлөр событиелар, ыччат ситэнин политическай уонна маассабай охсуһууга бэйэтин миэстэтин көрдөөһүнүн тустарынан.

«Советскай экран» сурунаал ааҕааччыларын 1974 сыллааҕы үгэс буолбут конкурстарыгар социалистическай дойдулар фильмнэриттэн югославскай, оҥоһуута *«Обычный волк»* диэн хартыына ГДР «Апачи» диэн фильмин кэнниттэн иккис урдук сыаналан турар. Кини ис хоһоонунан немец оччарбатынын долгутуулаах доҕордоһуулара буолар.

Маны сэргэ ГФР Йоханнес Марио Зиммель биир ааттаах романын детективнай оҥоһуута *«От нет ответ только ветер»*, XXIII Жюль Верн аар-саарга аатырбыт эмиэ биир ааттаах романын мүччүргэннээх, кэтит экраннаах оҥоһуута *«Вокруг света 80 дней»* диэн саҥа фильмнэрэ бааллар. Бадарга Франция, Арҕаа Германия уонна аан дойдутааҕы киинэ биллиилээх актердара оонньууллар.

От ыйыгар «Мосфильм» киностудия икки сериялаах *«Фронт без флангов»*, кэтит экраннаах *«Четвертый»*, оҥоһуута *«Дядя Ваня»*, *«Я его невеста»*, «Ленфильм» студия кэтит экраннаах *«День приема по личным вопросам»*, М. Горькай аатынан студия *«Письмо из юности»*, кэтит экраннаах, оҥоһуута *«Таланты и поклонники»*, А. Довженко аатынан студия *«Ночной мотоциклист»*, Одессатааҕы студия *«До последней минуты»*, кэтит экраннаах, оҥоһуута *«Про Витю, про Машу и морскую пехоту»*, «Грузияфильм» студия *«Встреча с прошлым»*, ВДР *«Фронт ловец»*, ЧССР *«Как избавиться от Гелены»* уонна ПНР *«Кошачья клада»* диэн фильмнэрэ хаттаан көрдөрүллүөхтэр.

С. ДАНИЛОВ.

Заполярье тутааччыларыгар

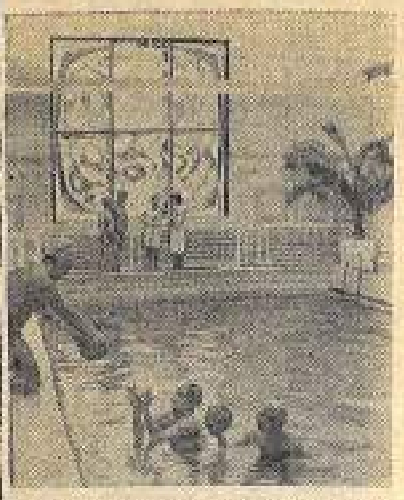

МУРМАНСКАЙ УОБАЛАС. Ленин орденнаах «Апатитстрой» трест профилакторий-санаторийа Заполярье куораттарын тутааччыларыгар киэҥник сулуобурар. Сынньаааччылар үлэ күнүн кэнниттэн физиотерапевтическай эмтэнэн бараллар. Харбыыр бассейн, фисскэй баанньык, спортивнай саала, кыһыҥҥы сад, киэһэ кулуб дьиэлэр—барыта киниэлэри үөрдэллэр. Манна сыл аҕыйын 1500 киһи эмтэнэр.

СНИМОККА: профилакторий-санаторий бассейныгар.

ССТА фотохрониката.

■ Спорт

БАСТАКЫ ХАПСЫҤЫЫЛАР

Кэнгуэ тустууга И. Н. Тарскай бириистэригэр уолаттар ортолоругар бастакы ааһан республикатааҕы күрэхтэһии интернат-оскуолатыгар Чурапчы куолун урдугар күөх хонууга от ыйын 3 күнүттэн саҕаланна. Манна республика араас оройуоннарыттан 130-ча бөҕөс кыттыыны ылар.

Күнүс 12 чаастан кыттааччылар парадтара буолла. Ити кэнниттэн икки ыйаныгар быһыылах хапсыһыылар ыытыллыбыттар. Аан бастаан ыйаныгар 42 килограммнаахтарга Коммунар Коломейников (Томпо) уонна Петр Погадимов (Верхоянскай), Павел Обутов (Кэбээйи) уонна Петр Катакинов (Нюрба) иитэрдэллэр. Манна Томпо, Кэбээйи оройуоннарын эдэр бөҕөстөрө кыайыыны ситиһэллэр.

Биһиги тустуукпут Михаил Макаров Мэҥэ-Хаҥалас бөҕөһүн Слепцову кыайа олох тэгиэ тардылаатылар. Кини Слепцов саратын ылан, кыайыы биһиги кибиһиттэрэ барыллинна. Петр Христофоров, Николай Борисов (чурапчылар) Орджоникидзевскай оройуон представителлэрин Семен Иванову, Николай Алексееву таһыгас оҥостубанна хоттулар.

Күрэхтэһии бүтүн тумуктанна.

«СО» корр.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ

Кытанах сельсоветын исполкома, Субуруускай аатынан совхоз Кытанахтааҕы отделениетын салалтата, норуот үөрэҕириитин оройуоннааҕы отдела сэрии уонна үлэ ветерана

КАЖЕНКИН
Николай Ефимович П

ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн сибээстээн бокуонньук оҕолоругар, аймахтарыгар кутурҕаннарын биллэрэллэр.

Таптыыр бырааттыы, убайбыт, аҕабыт, эһэбит

КАЖЕНКИН
Николай Ефимович П

бу дьыл от ыйын 3 күнүгэр уһун, ыарахан ыарыыттан өлбүтүн, курутуйан туран, бары аймахтарыгар уонна табаарыстарыгар биллэрэбит.

Убайа, бырааттара, оҕолоро, сиэннэрэ.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с., Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—91-395, отделлар—91-495, уопсай—91-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся Якутской АССР.

Индекс 60849. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 усл. печ. лист. ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ с. Чурапча, ул К. Маркса 12. Тираж 2991

№ ЗАКАЗА 79